

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 1. februar 2017
Kontor: Task force
Sagsbeh: Maria Aviaja Sander Holm
Sagsnr.: 2016-0035-0392
Dok.:

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål I fra Folketingets Udenrigsudvalg den 10. februar 2017

Samrådsspørgsmål I:

”Det fremgår af regeringsgrundlaget, at ”Regeringen ønsker at indgå i et aktivt internationalt samarbejde og overholde de internationale konventioner, som Danmark har tilsluttet sig”. Det fremgår videre, at der er ”behov for at se kritisk på den måde, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dynamiske fortolkning har udvidet rækkevidden af dele af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention”.

– Vil ministeren redegøre for, om regeringen vil tage andre initiativer end afholdelse af en ekspertkonference om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention i

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

forhold til at foretage et kritisk eftersyn af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dynamiske fortolkningsstil?

– Og har ministeren identificeret udfordringer med andre konventioner, som Danmark har tiltrådt, i forhold til, at Danmark ikke kan varetage egne interesser bedst muligt, og at konventionen beskytter de forkerte? Og såfremt dette er tilfældet, hvilke initiativer agter ministeren at tage i den anledning?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Nick Hækkerup (S).

[Indledning]

1. Tak for invitationen til at komme og tale om regeringens planer i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det er ingen hemmelighed, at diskussionen om de internationale konventioner ligger regeringen meget på sinde. Derfor er jeg også glad for at få mulighed for at fortælle lidt nærmere om regeringens planer om at sætte reform af EMRK på den internationale dagsorden.

Mit svar i dag vil alene omhandle EMRK.

Det betyder ikke, at vi i Danmark – ind i mellem – ikke også har udfordringer med andre internationale regelsæt. Selvfølgelig har vi det. Det har alle lande jo. Men problemstillingen i forhold til EMRK er anderledes. Den er både mere grundlæggende og principiel. Og derfor er det også denne konvention, som regeringen har valgt at sætte særlig fokus på.

De reaktioner, der har været på regeringens udmelding – både fra eksperter og politikere – peger på, at vi har sat fingeren ned det rigtige sted!

Jeg synes, at det er meget positivt – og gør indtryk – at så mange eksperter og også flere politiske partier har givet udtryk for, at de støtter regeringens ønske om at sætte reform af EMRK på dagsordenen.

[Opgør med berøringsangsten]

2. Hvorfor er regeringens initiativ nødvendigt?

Når regeringen ønsker at sætte fokus på EMRK, handler det om at gøre op med den berøringsangst, der i mange år har været i forhold til konventionerne. Særligt i forhold til EMRK.

Kritikken af ERMK – og dens stigende indflydelse – er ikke ny. Den har været der i mange år. Og den er ikke blevet mindre med tiden. Tværtimod er den taget til i styrke. Det gælder både i Danmark og i andre lande. Og blandt eksperter, politikere og helt almindelige mennesker.

Det er en kritik, vi er nødt til at tage alvorlig og forholde os til. Vi kan så at sige ikke blive ved med at ”danse om den varme grød”.

Med Danmarks overtagelse af formandskabet for Europarådet til efteråret får vi en enestående mulighed for at gøre netop dette. Og den mulighed har regeringen tænkt sig at bruge.

[Det demokratiske problem]

3. Hvad handler kritikken af EMRK så om - og hvorfor er det, at vi nødt til at tage den alvorligt?

Grundlæggende handler det om, at EMRK i stigende grad udgør en demokratisk udfordring for vores folkestyre. Det skyldes, at flere og flere samfundsforhold opfattes som menneskeretlige spørgsmål, der afgøres af Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg – og ikke af de folkevalgte politikere.

Det betyder, at folkestyret mister råderum. For vi er i stadig stigende grad bundet til at respektere EMRK i stedet for at træffe frie beslutninger om, hvilken retsstilling vi ønsker.

Det er en problematisk – og potentielt farlig – udvikling.

[Den dynamiske fortolkning]

4. Baggrunden for denne udvikling er, at Menneskerettighedsdomstolen gennem årene – ved brug af den såkaldte ”dynamiske fortolkning” – har udvidet konventionens indhold og endda udviklet helt nye forpligtelser og rettigheder.

I nogle tilfælde har det været nødvendigt, fordi samfundsudviklingen har skabt nye situationer og udfordringer, som Menneskerettighedsdomstolen har været nødt til at forholde sig til. Men på en række områder kan man med rette rejse spørgsmålet om Menneskerettighedsdomstolen er gået for langt. Og om den reelt har påtaget sig en politisk rolle.

[Udvisningsområdet – et godt eksempel]

5. Et godt eksempel for mig er udvisningsområdet, hvor EMRK i dag har stor betydning for, om vi kan udvise en kriminel udlænding. Det er på trods af, at der faktisk intet står i konventionen om udvisning af kriminelle.

Jeg har som justitsminister vanskeligt ved at forklare almindelige danskere, hvorfor hensynet til en kriminel udlændings privatliv eller familieliv skal betyde, at vi ikke kan udvise dybt kriminelle udlændinge fra Danmark. Jeg kan faktisk ikke forklare det for mig selv. Det strider simpelthen mod min retfærdighedsfølelse.

[En udvikling vi er nødt til at forholde os til]

6. Så kan man selvfølgelig sige – som nogen også gør – at problemet kun handler om relativt få sager, og at det skal holdes op mod alle de gode ting, som EMRK-systemet gør for beskyttelsen af menneskerettigheder i Europa.

Men så glemmer man i mine øjne en meget vigtig pointe. Og det er, at hvis menneskerettighederne flytter sig for langt væk fra helt almindelige menneskers retfærdighedsopfattelse, så risikerer de helt at miste deres folkelige opbakning.

Og så står vi altså for alvor med et stort problem.

For menneskerettighederne kan ikke i længden bestå med et indhold, som ikke nyder generel accept hos et flertal i befolkningen.

Derfor gør vi også klogt i – som påpeget af menneskeretsprofessor Jens Elo Rytter for nyligt i Information – at forholde os til denne udvikling. Og lytte til ”folkets” stemme, frem for at blot affeje enhver kritik som ren og skær populisme.

[Behovet for en demokratisk balance]

7. Når vi ønsker at sætte fokus på EMRK-systemet handler det derfor ikke om, at regeringen er imod menneskerettigheder.

Tværtimod. Det er værdier og rettigheder, som vi bygger vores demokratiske samfund på. Sådan skal det også gerne være i fremtiden. Både i Danmark og resten af Europa.

Men det handler om, at vi skal finde den rette ”demokratiske balance”. Mellem beskyttelsen af menneskerettighederne og vores mulighed for som demokratier selv at bestemme, hvordan vi vil indrette vores samfund.

For kun på den måde kan vi sikre den demokratiske forankring og folkelige opbakning, som i sidste ende er en nødvendig forudsætning for menneskerettighedernes overlevelse.

[Hvordan vil regeringen bruge formandskabet?]

8. Hvordan vil regeringen så bruge det danske formandskab til at løfte denne vigtige dagsorden?

Vi vil for det første – som anført i regeringsgrundlaget – afholde en stor ekspertkonference i Danmark om netop dette spørgsmål.

Med konferencen håber vi at kunne igangsætte en principiel debat på europæisk niveau om, hvad det er for en rolle EMRK skal spille i fremtiden. Og om hvordan vi sikrer den nødvendige demokratiske forankring af menneskerettighederne.

Med afsæt i denne diskussion vil vi tage en drøftelse med de andre medlemslande i Europarådet om, hvordan vi konkret kan løse disse ufordringer.

Hvad eventuelle reformforslag kommer til at gå ud på, er for tidligt at sige. Vi har ikke lagt os fast på én bestemt løsningsmodel, men arbejder med en række

forskellige idéer og muligheder, som vi vil drøfte med de andre lande.

[Afslutning]

9. Det bringer mig til min sidste pointe, som er at understøtte, at det er et ambitiøst og vanskeligt projekt, vi kaster os ud i.

Det siger sig selv, at det ikke bliver en nem sag at få 47 medlemslande til at blive enige.

Men jeg kan forsikre jer om, at der vil blive arbejdet hårdt for, at der kan opnås reelle og mærkbare resultater under det danske formandskab.

Og uanset hvad, er det vigtigt, at vi får taget denne diskussion nu. Både i Danmark og i Europa.

Tak for ordet.